

על הניסים

מהלך:

- יהודה עמיחי - נס הוא ענין של פרספקטיבה. תודה גם היא ענין של פרספקטיבה והסתכלות רחבה.
- דוד גרוסמן: איך ניתן לראות את הנס בתוך סיטואציה יומיומית?
- דגים ומים: חיים את המציאות בלי לראות את הנס
- משיח: בשביל להיגאל צריך את יכולת הכרת הטוב שהיא מעצמה קצת מעל התכונה האנושית הפשוטה
- סיון רהב מאיר: המציאות נתונה לסוביקטיביות

”מִרְחוֹק כָּל דָּבָר נִרְאָה נֶס
אָבֵל מְקֻרֹב גַּם נֶס לֹא נִרְאָה כֶּף.
אֲפִילוֹ מִי שֶׁעָבַר בַּיָּם-סוּף בְּבִקְיַעַת הַיָּם
רָאָה רַק אֶת הַגֶּב הַמְזִיעַ
שֶׁל הַהוֹלֵךְ לְפָנָיו..”

(’ניסים’ יהודה עמיחי)

בשיר של יהודה עמיחי הוא מצביע לנו על העובדה כי נס מוגדר ככזה רק בפרספקטיבה. כלומר, שגם מי שנוכח בתוך נס, יכול לפספס את הפלא ולא לחוות אותו ככזה.

- לפי דעתכם, האם לראות בקריעת ים סוף את הגוף המזיע זה ענין של נקודת מבט או פשוט של מרחק בזמן?

אני מדבר כאן כמי שאהבתו לארץ הזאת היא אהבה קשה ומסובכת, ואף על פי כן היא חד משמעית. וכמי שהברית שהייתה לו תמיד עם הארץ הפכה, לאסונו, לברית דמים. אני אדם חילוני לחלוטין, ואף על פי כן, בעיניי, הקמתה – ועצם קיומה – של מדינת ישראל הם מעין נס שקרה לנו כעם, נס מדיני, לאומי, אנושי. אני לא שוכח את זה לרגע אחד. גם כאשר דברים רבים במציאות חיינו מקוממים ומדכאים אותי, גם כשהנס הולך ונפרט לפרוטות של שגרה ועליבות, של שחיתות וציניות, גם כשהמציאות נראית כמו פרודיה גרועה על הנס, אני זוכר תמיד. ומתוך התחושה הזו אני מדבר.

(דוד גרוסמן בנאומו בעצרת המרכזית בכיכר רבין ליום השנה ה-11)

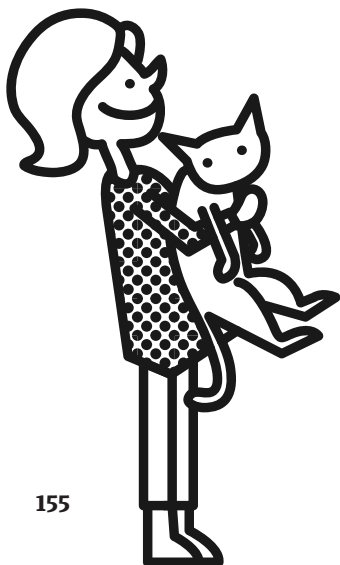
שני דגים צעירים שוחים להם ביחד ופוגשים במקרה דג מבוגר יותר ששוחה לכיוון השני, מהנהן לעברם בראשו ואומר, "בוקר טוב, בחורים. איך המים?" ושני הדגים הצעירים ממשיכים לשחות כמה זמן, ואז לבסוף אחד מהם מביט באחר ואומר, "מה זה לעזאזל מים?"

(זייויד פוסטר וואלאס, 2005)

- כיצד ניתן להחזיק את המתח הזה שבין השגרה והנס?
- מה הפתרון שלו לבעיה של עמיחי? איך גרוסמן מצליח לראות את הנס בקריעת ים סוף ולא רק את הזיעה?
- בסיפור הדגים, מהי התנועה היותר אנושית- להיות הדג הגדול והזקן או הדגים הצעירים?

מסתבר שכדי להביא גאולה לעולם לא די בזיהוי הצרות והמצוקות הצריכות תיקון, על המשיח להיות גם בעל תכונה יסודית של הכרת הטוב כלפי הקב"ה בעוצמה כזו שיש בה כדי להוציא מקרבו שירה שכולה הודאה על חסדו של ה'. כך גם בדורנו, מסתבר שישנה השיבות רבה לשאלה האם אנו מסוגלים לזהות את הטובה הגדולה שגמל עימנו ה' ולהתרומם להלל מעומק הלב, או שמא חסומים אנחנו מלראות את גודל הטוב. אולי אופי התקדמות הגאולה תלוי בכך. (הרב ליאור אנגלמן).

- למה לדעת הרב אנגלמן, משיח צריך להיות בעל תכונה של הכרת הטוב?
- האם העובדה שזה אפיון משיחי זה מעיד על זה שזו תכונה על אנושית?

"זה אחד הטקסטים המזעזעים שנתקלתי בהם. ברצינות. החלק היומי של פרשת השבוע מתאר את הרגעים העוצמתיים של קריעת ים סוף, אבל במדרש, חז"ל מביאים שיחת חולין שהתקיימה באותה שעה היסטורית בין שני יהודים, ראובן ושמעון, שהולכים על היבשה הרטובה שבתוך הים: "היה אומר ראובן לשמעון: במצרים טיט, בים טיט. במצרים חומר ולבנים, ובים חומר מים רבים". כלומר, ראובן שואל: מה בכלל ההבדל בין יציאת מצרים לבין עבודת מצרים? הוא מסתכל מסביב ורואה בוך ולכלוך. מבחינתו, במצרים היה טיט, והנה גם כאן יש טיט. במצרים היו הרבה לבנים, וכאן יש הרבה מים. הוא לא קולט בכלל באילו רגעים הוא נמצא. בעצם, הטיט לא נמצא רק על הנעליים שלו, אלא בעיקר בתוך נפשו. הוא לא מרים את העיניים מקצה הנעליים - להסתכל על המציאות הנפלאה שסביבו. מה המסקנה? שנקודת המבט שלנו היא העיקר. שאפשר לחיות בתוך חלום - ולא לקלוט, ולא להודות, ולא להפנים ולא להסיק מסקנות. כשאנחנו מתבוננים על המציאות, כל מציאות שהיא, כמעט הכל סובייקטיבי. אנחנו מחליטים איך לראות את הדברים. המדרש הקטן הזה הוא בעל משמעות גדולה: אדם יכול לעבור בתוך ים סוף שנבקע - ולקטר, תוך כדי. (סיון רהב מאיר על פרשת בשלח)

• האם בעיניך מציאותה של מדינת ישראל היא נס?

כנפי רוה:

* הנטייה הטבעית של תשומת הלב היא להבחין בשינויים בלבד - יש לך סיבה אבולוציונית/השרדותית, כי כל שינוי יכול להוות איום, ולכן יש צורך בתשומת לב עירנית, שתבחין בשינויים. לאחר שזיהינו שרעש מסוים או שינוי מסוים אינו מהווה איום, כבר אין צורך אבולוציוני/השרדותי לשים לב אליו. במקרה הטוב, אנו שמות ושמים לב ומכירים תודה לדברים ברגע שהם קורים (הכרת תודה על קשר חדש, על עבודה חדשה, על חפץ חדש שקנינו, על עזרה שניתנה לנו וכד'), אך לאחר הכרת התודה הראשונית אנו מתרגלות ומתרגלים לדברים אלו ומתייחסים אליהם כמובן מאליו. איננו מכירים תודה כל יום מחדש על כל מה שיש לנו, כיוון שזה לא חדש או שונה והפסקנו לשים לב שזה קיים. למרבה הצער, אנו מעריכים שוב את מה שהיה לנו, כאשר חל שינוי ואיבדנו זאת.

** עצמו עיניים, והקשיבו, נסו להבחין מהו הצליל שרק אתם שומעים אותו. שימו לב כיצד גוונים נוספים בשמיעה נפתחים וגם ענין פאסיבי ושגרתי כשמיעה מקבל משמעויות נוספות.